

Lise öğrencileri arasında esrar kullanım özellikleri

AMAÇ

Madde kullanımını ülkemizi de etkileyen sorunlardan birisidir . Bu çalışmada esrar kullanımını ile ilgili bazı özellikler araştırılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma “Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık Eğitim Paketi” isimli okullara yönelik hazırlanan bir önleme çalışması kapsamında düzenlenmiştir. Anket, 1996 yılı Mayıs ayında İstanbul’da 62 okulun lise ikinci sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Seçilen okullardaki tüm lise ikinci öğrencileri çalışmaya alınmıştır. Toplam 6800 öğrenciye uygulanan anketlerden 5823 adeti geçerli olarak kabul edilmiştir. Geçerli anket oranı %85’dir.

BULGULAR

- Geçerli olarak değerlendirilen anketlerin %49.1’i erkek, %50.9’u ise kız öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Ankete 15-17 yaş grubu öğrenciler katılmıştır.
- Yaşam boyu en az bir kez esrar kullananların oranı %4.2’dir. Esrar kullananların %68.3’si erkek, %31.7’si kız öğrencidir.
- Gençlerin %25’i esrarı rahatlamak amacı ile kullandıklarını belirtmişlerdir. Daha sonra ise merak (%23.2) ve sinirlilik (%21.4) gelmektedir.
- Esrarı sıklıkla arkadaşların evinde kullanıldığı görülmektedir. Daha sonra ise parti ve gezme sırasında kullanma seçenekleri gelmektedir. Okul ise en az sıklıkla tercih edilen mekandır.

Tablo: Esrarı nerede kullandınız sorusuna verilen yanıtlar

	Hiç	1-2 kez	3-5 kez	6 veya daha fazla
Evde	67.9	15.0	6.2	10.9
Arkadaşının evinde	54.6	24.0	11.5	9.8
Okulda	72.1	13.7	6.6	7.7
Okul yakınında	76.0	11.7	4.5	7.8
Arabada	72.0	13.7	6.0	8.2
Partide	65.7	16.6	7.7	9.9
Gezme sırasında	65.7	19.3	8.3	6.6

- Esrarı kullandığı dönem içinde bırakmakta veya miktarını azaltmakta zorlananların oranı %27.6 olarak belirtilmiştir.
- Esrar deneyenlere, esrar kullanmaları konusunda yüzde otuza varan oranda ısrar edildiği gözlenmektedir. Esrar kullanmayan gençlere esrar dışındaki diğer uyuşturucu maddeleri kullanmaları için ısrar çok düşük oranda iken, esrar kullananlarda bu oran oldukça yüksektir.

Tablo: Esrar kullananlara diğer maddeleri kullanmak için ısrar oranının, kullanmayanlara göre karşılaştırılması

	Kullanan	Kullanmayan
Hiç	81.7	98.0
Çok az	8.6	0.9
Biraz	6.1	0.4
Çok fazla	3.6	0.6

P<0.01

- Esrar kullananların %38.8'inin geçen ay içinde 10 kezden daha fazla sıklıkta alkollü içecek kullandığı gözlenmiştir.

Tablo: Esrar kullananların ve kullanmayanların son bir ay içinde alkollü içki içme sıklığı

	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-30
Kullanmayanlar	67.8	16.2	7.5	4.4	2.9	1.2
Kullananlar	12.8	15.1	13.7	19.6	23.3	15.5

Ki=675.34, SD=5, p<0000

- Sarhoş olma sıklığı esrar kullananlarda belirgin derecede yüksektir.

Tablo: Hayatları boyunca alkolle sarhoş olma sayıları

	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 ve üstü
Kullanmayanlar	71.7	17.4	6.0	2.2	1.3	0.5	0.9
Kullananlar	17.8	23.5	24.9	9.4	11.7	2.8	9.9

Ki=518.82, SD=6, p<0000

- Esrar deneyenler, denemeyenlere göre daha yüksek oranda en az bir kez eroin ya da hap kullanmışlardır.

Tablo: Esrar kullananlar ve kullanmayanlarda eroin deneme oranları

	Eroin denemiş	Eroin denememiş
Kullanmayanlar	99.8	0.2
Kullananlar	74.6	25.4

$\chi^2=1059.4$, sd=6, p<0.001

Tablo: Esrar kullananlar ve kullanmayanlarda hap deneme oranları

	Hap kullanmış	Hap kullanmamış
Kullanmayanlar	96.7	3.3
Kullananlar	58.3	41.7

$\chi^2=757.7$, sd=6, p<0.001

TARTIŞMA

Erkeklerin daha fazla esrar kullandıkları bulgusu, Türkiye’de daha önce yapılmış çalışmalar ve dünya literatürü ile uygunluk göstermektedir. Gençlerin rahatlamak için esrarı yararlı bir araç olarak değerlendirmeleri dikkat çekicidir. Ancak burada rahatlamaktan ne anlaşıldığı büyük önem taşımaktadır. Esrar deneyenlerin yaklaşık üçte biri esrarı uzun süre kullandıklarını ve bırakmakta zorlandıklarını belirtmiştir. Bu ise esrar kullanımının sorun olduğunu gösteren önemli bir bulgudur.

Esrar deneyenlere başka maddeleri kullanmaları için yapılan baskı, gençlere baskılara karşı koyabilme yetisinin kazandırılmasının önemini göstermektedir. Esrar deneyenlerin başka maddeleri de denemiş ya da kullanılıyor olması, esrar kullanmanın diğer madde kullanımı için de bir risk olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

Ögel K., Tamar D. Türkiye’de madde bağımlılığı. TÜGİAD raporu, İstanbul 1995.

Ögel K., Tamar D, Aral J, Gülan C, Uçar E. Uyuşturucu maddeler ve bağımlılık eğitim paketi gençlik anketi sonuçları. Özel Okullar Derneği, AMATEM, İstanbul, 1997

Yazman Ü (1995) Lise gençliğinin psikoaktif maddelere bakışı ve kullanım oranlarının Türkiye- İstanbul örneği ile incelenmesi. Uzmanlık tezi, İstanbul